

Sayın Başkan,

Meclisimizin değerli üyeleri,

Odamızın Eylül ayı olağan Meclis toplantısına hoş geldiniz diyor, hepinizi yönetim kurulu ve şahsım adına saygıyla selamlıyorum.

Değerli Meclis üyeleri,

13 Eylül sabahının erken saatlerinde Odamızın kurucularından, eski Meclis ve Yönetim Kurulu Başkanlarımızdan Mümin Erkunt'u kaybettik. Merhuma Allah'tan rahmet dilerken Odamıza yaptığı hizmetleri bir kez daha minnetle yad ediyoruz. Ruhu şad olsun.

Değerli Meclis üyeleri,

Birinci çeyrekte %2,9 büyüyen ekonomi, ikinci çeyrekte de %4,4 büyüdü. Birinci çeyrekte olduğu gibi ikinci çeyrekte de büyüme, beklentilerin üzerinde geldi. Bu durum bizi memnun etmiştir.

İmalat sanayiinde birinci çeyrekte %1,6 olan büyüme hızının ikinci çeyrekte birinci çeyreğin iki katından da fazla bir hızla, %3,4 büyümesi ve Temmuz ayındaki yüksek sanayi üretimi bizi yılın geri kalan kısmı için umutlandırmıştır. Ancak, büyüme esas olarak iç talepteki artıştan kaynaklanmıştır. Dış pazarlarımızdaki durgunluk ve ihracatımızın artış hızındaki yavaşlama dikkate alınırsa bu durum normal karşılanmalıdır. Kamu sektörünün tüketim ve yatırım harcamalarındaki yüksek oranlı artış, birinci çeyrekte olduğu gibi ikinci çeyrekte de devam ederek büyümeye pozitif katkısını sürdürmüştür. Diğer yandan, birinci çeyrekte %7,3 daralan özel sektör yatırımlarının, ikinci çeyrekte de %2 ile daralmaya devam ettiğini görmekteyiz. Özel sektör yatırım harcamaları 2012 başından beri düşmektedir. Şimdi ise küresel ekonomideki gelişmeler nedeniyle faizlerin yükseldiği bir döneme girmektedir. Bu durum, yatırım kararları üzerinde olumsuz bir etki doğuracaktır. Yatırım yapmayan, üretim kapasitesini artırmayan ve esas olarak kamu harcamaları ile özel sektör tüketim harcamalarındaki artışa dayanan bir büyüme sürdürülebilir değildir.

Birinci çeyrekte ihracatta katma değer artışı %5,6 iken, artış hızı ikinci çeyrekte %1,2'ye düşmüştür. Ayrıca dış ticaretin büyüme üzerindeki negatif etkisi, ihracatın artış hızındaki yavaşlama ve ithalatın artış hızındaki hızlanma nedeniyle birinci çeyreğe göre daha yüksek olmuştur. Ancak, TL'deki değer kaybı önümüzdeki dönemde ithalatın artış hızını düşürerek dış ticaretin büyüme üzerindeki olumsuz etkisini sınırlayabilecektir. Biraz önce Temmuz ayında toplam sanayi üretimindeki artışın beklentilerin üzerinde olduğunu ifade etmiştim. Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış sanayi üretimi Temmuz ayında bir önceki aya göre binde 9 arttı. Aynı ay sanayi ciro endeksi de uzunca bir süredir ilk kez enflasyonun üzerinde bir hızla %14,8 artış gösterdi. Eylül ayında imalat sanayiindeki kapasite kullanım oranı geçen yılın aynı ayına göre 1,4 puan artarak %75,4 oldu. Reel Kesim Güven Endeksi'de Eylül ayında bir önceki aya göre 1 puan artarak 108,5 oldu. Bu gelişmeler, eğer yılın geri kalan kısmında da devam ederse ekonomideki ılımlı büyümenin devam edeceğini söyleyebiliriz.

Değerli Meclis üyeleri,

Amerikan Merkez Bankası'nın Eylül ayında parasal genişlemenin hızını düşüreceği beklentisi Ağustos ayında küresel finansal piyasalarda bir çalkantı yaratmış, bir çok gelişen ülke parası dolar karşısında değer kaybederken faizlerde de bir artış olmuştu. Ülkemizdeki çalkantı, Suriye krizi ve yüksek cari işlemler açığı nedeniyle biraz daha sert olmuş, gösterge faizi %10'un üzerine, dolar kuru da 2,08'e kadar yükselmişti. Amerikan Merkez Bankası, 19 Eylül toplantısında beklentilerin tersine parasal genişlemenin hızında bir azaltmaya gitmeyince ülkemizde TL üzerindeki baskı azalmış, dolar 2 TL'nin, gösterge faiz de %8'in altına inmiştir. Amerikan Merkez Bankası, borçlanma tavanı konusunda Cumhuriyetçilerle Demokratlar arasındaki anlaşmazlık devam ettiği sürece parasal genişlemenin hızını düşürmeyecektir. Aslında biz, önümüzdeki Mart ayına kadar parasal genişlemenin hızında bir azaltmaya gidilmeyeceğini düşünmekteyiz. ABD'de parasal genişlemenin devam etmesi, ülkemize yabancı sermaye girişlerinde bir artışa neden olabilecek, faiz ve kurlar üzerindeki baskıyı hafifletebilecektir. Nitekim Merkez Bankası verileri Eylül ayında ülkemize yabancı sermaye girişlerinde bir artış olduğunu göstermektedir. Ancak, dünya ekonomisinde trend değişmiştir. Küresel ekonomide ucuz para dönemi bir süre sonra bitecek ve faizler yükselmeye başlayacaktır. Bu beklenti, tüm dünyada şimdiden uzun vadeli tahvil faizlerinde kendini göstermektedir. Ekonomik konjonktür, hem gelişmiş hem de gelişen ülkelerin bir süre düşük bir hızla büyüyeceğini göstermektedir. Dünya ticaret hacmindeki artış da bir süre sınırlı kalacaktır. Bu gelişmelere karşı hazırlıklı olmalı, özellikle yabancı para cinsinden borçlanırken çok dikkatli olmalıyız.

Değerli Meclis üyeleri,

Bir süredir, Meclis konuşmalarımnda sanayimizin yüksek katma değerli ürünler üretmesi, bunun için de inovasyona yönelmemiz gerektiğini ifade ediyorum. Çünkü, hem orta-gelir tuzağına düşmemek, hem de cari açık sorununu çözmek ve büyüme hızımızı yükseltmek için başka çaremiz yok. Şimdi inovasyon konusunda içinde bulunduğumuz durumu ortaya koyan bazı istatistiki bilgiler sunmak istiyorum. Avrupa Komisyonunun yayınladığı "İnovasyon Birlik Karnesi 2013" adlı raporda AB üyesi 27 ülkenin yanı sıra aralarında Türkiye'nin de olduğu diğer bazı Avrupa ülkelerinin inovasyondaki durumları karşılaştırmalı bir biçimde ele alınmış. Karşılaştırma, "Özet İnovasyon Endeksi" oluşturularak yapılmış. Özet İnovasyon Endeksi; İnsan Kaynakları, Araştırma Merkezleri, Finansman ve Destek, Yatırımlar, İşbirliği ve Girişimcilik, Entellektüel Varlıklar, Yenilikçiler ve Ekonomik Etkiler bileşenleri kullanılarak hesaplanmış. Her bir bileşen hesaplanırken de başka alt bileşenler dikkate alınmış. Rapor Türkiye'ye "düşük dereceli ya da az yenilikçi" notu vermiş. Genel değerlendirmede çalışma kapsamına alınan 35 ülke içinde Türkiye 0,21 puanla 34'üncü sırada yer alıyor. AB ortalaması ise 0,54. Alt bileşenlere baktığımızda Türkiye'nin nerelerde zayıf olduğu ve inovasyon çalışmalarında nerelere yoğunlaşılması gerektiği ortaya çıkıyor. Türkiye'nin en zayıf olduğu alanlardan birisi "İnsan Kaynakları". Rapor "insan kaynakları" endeksini oluştururken alınan yeni doktora dereceleri, 30-34 yaş grubunda yüksek okul mezunları, 20-24

yaş grubunda lise mezunları gibi faktörleri dikkate almış. AB ortalaması 100 dendiğinde Türkiye'nin notu yeni doktora derecelerinde 27, yüksek okul mezunlarında 47, lise mezunlarında 68. Türkiye bu alanda 35 ülke arasında 0,07 endeks değeriyle sonuncu sırada.

AB ortalaması ise 0,56.

Görüldüğü gibi inovasyon potansiyelimizi artırmak için lisans ve lisansüstü derecelere sahip insanlarımızın sayısını ve kalitesini yükseltmemiz gerekiyor. Ülkenin bilimsel kapasitesini değerlendirmek için oluşturulan "Araştırma Sistemleri" endeksinde Uluslararası bilimsel yayınlar, Dünya çapında en çok atıfta bulunulan ilk %10'daki yayınlar, Doktorasını AB dışında yapmış öğrenciler dikkate alınıyor. "Araştırma Sistemleri"nde Türkiye 0,15 puan ile 27'inci sırada yer alıyor. AB ortalaması ise 0,48. Kamu sektöründe yapılan Ar-Ge harcamaları ve girişim sermayesi yatırımlarının dikkate alındığı "Finansman ve Destekler'de ise durumumuz biraz daha iyi.

Türkiye, 0,36 puan ile 23'üncü sırada yer alıyor. Bu alanda AB ortalaması 0,59. İşletmelerin yaptıkları Ar-Ge harcamaları ve inovasyona yönelik harcamalar "İşletme yatırımları" endeksinde dikkate alınan kalemler. AB ortalamasının 0,41 olduğu "İşletme Yatırımları"nda 0,09 ile son sıradayız. Görüldüğü gibi işletmelerimiz Ar-Ge'ye ve inovasyona yatırım yapmıyorlar. KOBİ'ler arasındaki işbirlikleri, inovasyon yapan KOBİ'ler ve özel sektör-kamu sektörü ortak yayınlarından oluşan "İşbirliği ve Girişimcilik" endeksinde 0,25 puan ile 27'inci sıradayız. AB ortalaması 0,53.

Patent başvuruları, ticari markalar, tasarımlar "Entellektüel Varlıklar"ı oluşturuyor.

"Entellektüel Varlıklar"da 0,12 ile 31'inci sıradayız. AB ortalaması ise 0,56. Rapor, KOBİ'lerin ürün, süreç, organizasyon ve pazarlamada gerçekleştirdikleri inovasyonlar "Yenilikçiler" endeksiyle ölçüyor. AB ortalamasının üzerinde olduğumuz tek alan "Yenilikçiler". AB ortalaması 0,57 iken bizim puanımız 0,58. Bilgi yoğun faaliyetlerdeki istihdam, bilgi yoğun hizmet ihracatı, yurtdışından sağlanan patent ve lisans gelirleri, pazara ve işletmelere yeni inovasyon satışları "Ekonomik Etkiler" başlığı altında değerlendirilmekte. "Ekonomik Etkiler"de 0,27 puan ile 32'nci sıradayız. AB ortalaması 0,60. Görüldüğü gibi birçok alanda kat edilmesi gereken mesafe var. Ancak, son yıllarda sergilenen performansı da küçümsememeliyiz. Rapora göre AB ülkelerinde 2008-2012 döneminde ortalama inovasyon performansı ortalama olarak %1,6 artmış. Bu dönemde Türkiye'nin inovasyon performansındaki artış oranı ise ortalama %3,6. Eğer; özellikle lise ve yüksek öğretimde eğitimin kalitesini yükseltir, işletmelerimiz Ar-Ge ve inovasyona daha fazla kaynak ayırır, KOBİ'ler arasındaki işbirliklerini güçlendirirsek inovasyon performansımızı daha da hızlı artırabiliriz.

Değerli Meclis üyeleri,

Geçtiğimiz günlerde basında yer alan ve yetkililerce tekzip edilmeyen "Kadın İstihdam Paketi" bizi birçok açıdan kaygılandırmıştır. Basına yansıdığı şekliyle kadın istihdamı ile ilgili alınan tedbirlerin uzun vadede kadınların zararına olacağına inanıyorum, işaretler de onu gösteriyor.

Avrupa Birliği'nin 2010 yılında imzaladığı Lizbon sözleşmesi ile şu anda %50'lerde olan kadınların işgücüne katılım oranını %70'e çıkarmak hedeflenmektedir.

Türkiye'de kadınların işgücüne katılım oranı ise %31'dir. Bu nedenle yapılacak mevzuat değişikliklerinde kadınların işgücüne katılımını zorlaştıracak düzenlemelere yer verilmemelidir. Henüz yeni düzenleme yapılmadan, basında yer alan haberlere dayanarak iş verenlerden kadın istihdamını engelleyici kararlar çıkıyor.

Geçenlerde 160 erkek, 40 kadın personel çalıştıran bir işveren bana insan kaynaklarına 'artık kadın çalışan almayın' diye talimat verdiğini söyledi.

Ülkenin bekası için neslin devamı son derece önemlidir. Türkiye'de, bir çok ülkede olduğu gibi nüfus artışı hızlı bir şekilde düşmektedir. 2050'li yıllından itibaren demokratik avantajımızı kaybedeceğimiz gibi gözüküyor. Bunun da olumsuz sonuçları olacak. Bu nedenle nüfus artış hızındaki hızlı düşüşü engelleyecek tedbirler alınabilir. Ancak, kadınlara pozitif ayrımcılık yapalım derken onların istihdamını baltalayacak bir sonuç doğurmamalıyız. Kadın istihdamına çok önem veriyoruz, bunun iki nedeni var. Birincisi kadının bulunduğu bir yerde biz erkekler daha ölçülü, disiplinli davranmak mecburiyetinde hissediyoruz kendimizi. İkincisi ise, aileye giren gelirin artmasına yardımcı oluyor. Ailenin geliri arttığında bakılabilecek çocuk sayısı arttığı gibi çocukların eğitim seviyesi de artar. Bundan dolayı sosyal olayı iyi irdelememiz ve yanlış adım atmamız lazım. Bu görüşlerim hem yazılı hem de görsel medyada büyük yankı yarattı ve çok olumlu tepkiler aldım. Yaptığım açıklamalar ve dile getirdiğim kaygılar üzerine Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Şahin ve Kalkınma Bakanı Cevdet Yılmaz beni telefonla aradılar ve kadın istihdamıyla ilgili kamuoyunda yanlış bir algı oluştuğunu, işverenlerin kaygısının yersiz olduğunu ifade ettiler. Ben de, kadın istihdam paketinin esnek çalışma konularında yeni düzenlemelerle desteklenmesi gerektiğini ifade ettim.

Sayın Fatma Şahin iş dünyasından gelen biri, değerlendirmeleri bizim için önemli.

Yaptığımız konuşmalardan konuyla ilgili kaygılarımızın dikkate alınarak giderileceği izlenimini aldım. Tabii bu konudaki gelişmeleri yakından takip edeceğiz. Konuşmama burada son verirken hepinizi saygı ile selamlıyorum.